

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
на тему:

«Принципи формування предметно-просторового середовища народних
сільських шкіл першої пол. XX ст. в Україні»,
здобувача ступеня доктора філософії
Верес Марії Костянтинівни
з галузі знань 02 – Культура і мистецтво
за спеціальністю 022 – Дизайн
поданої на здобуття ступеня доктора філософії

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження Верес Марії Костянтинівни пов'язана з усвідомленням цінності спадщини народних сільських шкіл, їх збереження для подальшого пристосування під сучасні умови життя. Народні школи України успадкували світові тенденції та національні традиції, втіливши в своєму розвитку найяскравіші риси народного житла та громадських споруд, ввібравши досвід народних зодчих та передових на той час технологій будівництва, чим досягли гармонійної та функціональної архітектурно-просторової форми та дизайну.

В даний час в Україні відбувається укрупнення сіл, в зв'язку з чим велика кількість сільських шкіл закривається, будівлі шкіл не використовуються за призначенням, нищиться декор та псується зовнішній вигляд, подекуди школи взагалі руйнують, тому питання щодо захисту та збереження цих об'єктів є пріоритетним.

В першій пол. XX ст., з розвитком освіти в Україні споруджувались численні шкільні будівлі. Дане дослідження пов'язане з вивченням предметно-просторового середовища сільських народних шкіл України та порівнянні їх зі світовими зразками народних шкіл. Автор поставила перед собою завдання виявити принципи предметно-просторової організації народних сільських шкіл України, розробити методичні та практичні рекомендації стосовно збереження культурно-історичної спадщини народних сільських шкіл.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема даного дисертаційного дослідження пов'язана з низкою основних напрямків містобудівної політики України серед яких Закон України: «Про основи містобудування (1992 р.), «Про архітектурну діяльність», Постанови Верховної Ради України «Про стан і перспективи розвитку загальної середньої освіти в Україні» та «Про впровадження мораторію на закриття загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості», Закони України у галузі освіти: «Про освіту» (2017 р.), Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.00 № 1805-III. Робота виконувалася в межах загального напряму досліджень кафедри теорії архітектури КНУБА

«Теоретичні основи архітектури громадських будівель та комплексів», зареєстрованого за номером 0117U005420 від 2017 р.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 022 – Дизайн.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертації одержані наступні наукові результати.

Вперше:

- досліджено становлення і розвиток предметно-просторового середовища вітчизняних народних сільських шкіл, в тому числі у порівнянні їх з зарубіжними зразками;
- виявлено особливості предметно-просторової організації народних сільських шкіл; науково обґрунтовано, що предметно-просторове середовище народних шкіл України є аутентичним явищем загальнонаціонального масштабу;
- встановлено принципи формування предметно - просторового середовища народних сільських шкіл першої половини ХХ ст., зокрема принципи контекстуальності, динамічності предметного наповнення, ергономічності, спадкоємності, екологічності, гармонізації;
- сформовано типологію орнаментів, що використовувались в оздобленні фасадів, визначено та узагальнено прийоми декорування фасадів народних шкіл України.

Удосконалено:

- класифікацію народних шкіл за стильовими та композиційно-художніми ознаками екстер'єру та інтер'єру, місткістю, віком учнів, розміщенням в оточуючому середовищі та наявністю композиційних та візуальних зв'язків;
- комплексну методику дослідження народних сільських шкіл з використанням функціонально-планувальних та композиційно-художніх особливостей предметно-просторового середовища.

Отримали подальший розвиток:

- методичні та практичні рекомендації стосовно проведення інвентаризації, обліку, збереження та подальших робіт з реставрації і пристосування народних сільських шкіл України початку ХХ століття.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Теоретичне значення полягає у встановленні принципів формування предметно-просторового середовища народних сільських шкіл першої половини ХХ ст., поглибленні та систематизації сучасних знань про типи, закономірності формування композиційних та художньо-декоративних рішень середовища народних шкіл першої пол. ХХ століття, а також у

методичних та практичних рекомендаціях стосовно збереження народних сільських шкіл України. Окремі частини роботи можуть бути включені до лекційних та навчальних курсів з історії та теорії дизайну і архітектури, а також опубліковані в виданнях історико-просвітницького спрямування. Теоретичні висновки дослідження можна використати у навчальному процесі (курсовому та дипломному проектуванні), під час розроблення навчально-методичної літератури.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що, результати дослідження можуть бути використані при інвентаризації окремих об'єктів шкіл, а також для проектування, реставрації та сучасної адаптації об'єктів історичної шкільної архітектури.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження були впроваджені в науково-дослідній роботі у Київському обласному центрі охорони і наукових досліджень пам'яток культурної спадщини, а саме: встановлення об'єкта охорони, обстеження технічного стану щойно виявленого об'єкта культурної спадщини «Двокласне училище» (вул. Хмельницького Богдана 30, с. Германівка, Обухівський р-н., Київська обл.) - (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи, №6/46, від 28.06.2022 р.); встановлення об'єкта охорони, обстеження технічного стану щойно виявленого об'єкта культурної спадщини «Богадільня» (вул. Олени Ковальчук, 36, с. Германівка, Обухівський р-н., Київська обл.) - (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи, №6/45, від 28.06.2022 р.).

6. Особистий внесок здобувача. Наукові та практичні результати, що викладені в дисертаційній роботі є самостійною науковою працею, у якій висвітлено власні ідеї та розробки авторки, що дали змогу вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у збереження спадщини народних сільських шкіл України.

Основні положення та результати дисертаційної роботи одержані автором особисто, що засвідчується 7 одноосібними публікаціями. У 4 публікаціях у співавторстві здобувачем виконаний архітектурно-просторовий аналіз екстер'єрів шкільних будівель в с. Германівка [1]; проведений порівняльний аналіз архітектури невеликих народних шкіл України та Мексики, виконаний на основі статистичних досліджень, натурних обстежень, вивчення супровідної літератури та інтернет-ресурсів, тощо [4]; проведений аналіз типологічних особливостей сільських шкіл України [9]; також виконана постановка проблеми та аналіз архітектурної спадщини невеликих шкільних будівель Мексики [10]. При цитуванні інших авторів здійснено посилання на відповідні джерела.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі теорії архітектури Київського Національного університету будівництва і архітектури, науковий керівник – доктор архітектури, доцент, Олійник О.П.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, зроблено висновок, що дисертаційна робота Верес М.К. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 11 наукових праць, у тому числі: у фахових наукових виданнях України – 3 статті; 2 статті в у науково-періодичних виданнях інших держав, що внесені до міжнародної наукометричної бази даних SCOPUS; 3 тези наукових доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій та 3 статті, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Олійник О.П., Верес М.К. До питання про атрибуцію будівель с. Германівка. Теорія і практика дизайну. Мистецтвознавство: збірник наук. пр. Київ, 2016. Вип. 9. С. 177-183. DOI: <https://doi.org/10.18372/2415-8151.9.10581>. *Особистий внесок здобувача: архітектурно-просторовий аналіз екстер'єрів шкільних будівель в с. Германівка, ілюстрації. (категорія «Б»)*

2. Верес М.К. Інтер'єри сільських шкіл України кінця XIX – початку XX ст. *Art and Design*. Мистецтвознавство. Технічні науки: науковий фаховий журнал. Київ 2021 №4 (16). С. 66-77 DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.4.6>. (категорія «Б»)

3. Верес М.К. Декор народних сільських шкіл України першої третини XX ст. *Art and Design*. Мистецтвознавство. Технічні науки: науковий фаховий журнал. Київ 2022. №1 (17). С. 43–56. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2022.1.4>. (категорія «Б»)

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

4. Veres M., Oliynyk O. Architecture of small ukrainian and mexican schools between XIX-XX centuries. E3S Web of Conferences Volume 164, 2020. Topical Problems of Green Architecture, Civil and Environmental Engineering 2019 (TPACEE 2019). Article Number 05003. Published online 05 May 2020. ISSN: 2267-1242. DOI <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016405003>.

Особистий внесок здобувача: порівняльний аналіз архітектури невеликих народних шкіл України та Мексики, ілюстрації.

5. Veres M. Planning features of small Ukrainian school spaces between XIX – XX centuries. Space & FORM | przestrzeń FORMa '45_2021. Polish Academy of Sciences, Branch in Gdańsk, Committee for Development of Space in Northern Poland. Faculty of Architecture, Department of Urban and Spatial

Planning. The West Pomeranian University of Technology, Szczecin. Vol. 45. P. 305-312. PL ISSN 2391-7725. DOI: 10.21005/pif.2021.45.E-04.

Тези і матеріали наукових конференцій:

6. Верес М.К. Типологічні особливості народних шкіл Бразилії кінця XIX – початку XX століть: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 20-21 травня 2021 року.: тези доп. Львівський науковий форум, Львів, 2021. С. 6-7.

7. Верес М.К. Типологічні особливості малокомплектних шкіл Аргентини кінця XIX - початку XX ст.: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Вектори розвитку науки та освіти в умовах глобалізації», м. Полтава, 31 липня 2021 р. Полтава: ЦФЕНД, 2021. С. 15-17.

8. Верес М.К. Особливості декоративного оздоблення архітектури народних шкіл України кінця XIX – початку XX ст.: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION м. Харків, 8-10 серпня 2021 року. Харків: Науково-видавничий центр «Sci-conf.com.ua», 2021. С. 357-360.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

9. Верес М.К., Олійник О.П. Типологічні особливості сільських шкіл України кінця XIX ст. – початку XX ст. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук. – техн. збірник. Київ, 2018. Вип. 50. С. 25-33 ISSN 2077-3455. *Особистий внесок здобувача: аналіз типологічних особливостей сільських шкіл, ілюстрації. (категорія «Б»)*

10. Верес М.К., Олійник О.П. Аналіз архітектурної спадщини невеликих шкільних будівель Мексики кінця XIX – поч. XX сторіччя. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук. – техн. збірник. Київ, 2018. Вип. 52. С. 22-31 ISSN 2077-3455. *Особистий внесок здобувача: постановка проблеми та аналіз архітектурної спадщини шкільних будівель, ілюстрації. (категорія «Б»)*

11. Верес М.К. Розвиток архітектури народних шкіл Польщі на рубежі XIX - XX століть. Містобудування та територіальне планування: наук. – техн. збірник. Київ, 2021. Вип. 77. С. 65-72. ISSN 2076-815X. *(категорія «Б»)*

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Верес М.К. «Принципи формування предметно-просторового середовища народних сільських шкіл першої пол. XX ст. в Україні», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 022 – Дизайн.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «Принципи формування предметно-просторового середовища народних сільських шкіл першої пол. XX ст. в Україні», подану Верес Марією Костянтинівною на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 022 – Дизайн, до захисту.

2. Головою спеціалізованої вченої ради призначити:

– доктора архітектури, доцента Третяк Юлію Вікторівну, завідувача кафедри дизайну Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензентами призначити:

– доктора технічних наук, професора Кащенко Олександра Володимировича, декана архітектурного факультету Київського національного університету будівництва і архітектури;

– доктора архітектури, доцента Кравченко Ірину Леонідівну, професора кафедри теорії архітектури Київського національного університету будівництва і архітектури.

Опонентами призначити:

– доктора мистецтвознавства, доцента Кюнцлі Роману Василівну, в.о. професора кафедри архітектури Львівського національного університету природокористування;

– доктора архітектури, професора Абизова Вадима Адільевича, професора кафедри дизайну інтер'єру та меблів Київського національного університету технологій та дизайну.

Рішення прийнято одногосно (за – 15, проти – немає, утримались – немає).

Головуюча розширеного засідання кафедри
доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри теорії
архітектури КНУБА

Г.Л. Ковальська

Секретар розширеного засідання кафедри
кандидат архітектури, доцент
кафедри теорії архітектури КНУБА

Ю.О. Хараборська

Підписи чл. Ковальської Г.Л. та

доц. Кравченко І.Л. засвідують:

Секретар кафедри КНУБА

Кешішечко!

